Obsah

Předmluva **11**

Seznam použitých zkratek **13**

Úvod **17**

1 Anatomie, fyziologie a estetická hlediska *(O. Coufal, V. Fait)* **19**
1.1 Vývoj mléčné žlázy a vývojové vady 19
1.2 Anatomie mléčné žlázy 20
1.3 Svaly a fascie hrudní stěny 24
1.4 Anatomie axily 26
1.5 Lymfatická drenáž prsu a spádové mízní uzliny 30
1.6 Klinická topografie – kvadranty a segmenty prsu 32
1.7 Základní estetická hlediska 34
1.8 Vedení kožních řezů 39
Literatura 40

2 Histologie a histopatologie *(R. Nenutil)* **41**
2.1 Histologie 41
2.2 Zánětlivé a nenádorové léze 42
2.3 Mezenchymální a metastatické nádory prsu 44
2.4 Benigní epitelové a fibroepiteliální nádory 44
2.5 Prekurzory mammárního karcinomu – proliferativní léze 45
2.6 Karcinom *in situ* 47
2.7 Invazivní karcinom 50
2.8 Bioptické vyšetření a klinicko-patologická spolupráce 55
Literatura 60

3 Zobrazovací metody v mammární diagnostice *(M. Schneiderová)* **63**
3.1 Mammografie 63
3.2 Ultrasonografie 67
3.3 Magnetická rezonance prsu 70
3.4 Ostatní zobrazovací metody 75
3.5 Cílená punkční biopsie 75
3.6 Předoperační označování nehmatných lézí 77
Literatura 80

4 Klinická diagnostika karcinomu prsu *(O. Coufal, V. Fait)* **81**
4.1 Základní diagnostické schéma 81
4.2 Lokalizace a klinické formy karcinomů 82
4.3 Klinické příznaky 85
4.4 Anamnéza a klinické vyšetření 91
4.5 Diagnostické zobrazovací metody 93
4.6 Biopsie 95

5 Klasifikace rozsahu onemocnění (staging) *(O. Coufal, V. Fait)* **99**
5.1 TNM systém 99
5.2 T – primární nádor 100
5.3 N – regionální mízní uzliny 101
5.4 M – vzdálené metastázy 103
5.5 Výsledné klinické stadium 103
5.6 Hodnocení rozsahu onemocnění po léčbě 105
5.7 Příklady použití TNM systému v praxi 106
Literatura 107

6 Léčebná strategie *(O. Coufal, V. Fait)* **109**
6.1 Kurativní léčba lokalizovaného onemocnění 110
6.2 Indikace a principy operace 110
6.3 Neoadjuvantní léčba 114
6.4 Adjuvantní léčba 117
Literatura 119

7 Parciální mastektomie *(O. Coufal, V. Fait, V. Chrenko)* **121**
7.1 Historie 121
7.2 Indikační kritéria 123
7.3 Zajištění adekvátního rozsahu výkonu 124
7.4 Značení resekátu a lůžka nádoru 126
7.5 Klasická parciální mastektomie – postup 127
7.6 Parciální mastektomie v méně častých situacích 134
7.7 Resekční okraje a reresekce 137
7.8 Mýty a pověry o parciálních mastektomiích 140
7.9 Kosmetické výsledky parciální mastektomie 144
Literatura 149

8 Onkoplastické chirurgické techniky *(O. Coufal, V. Fait)* **151**
8.1 Onkoplastická chirurgie – vymezení pojmu 151
8.2 Onkoplastické parciální mastektomie 153
8.3 Kontralaterální symetrizační redukce 175
8.4 Úskalí onkoplastických parciálních mastektomií 176
Literatura 177

9 Totální mastektomie *(O. Coufal, V. Fait)* **179**
9.1 Indikační kritéria 179
9.2 Typy mastektomií 180
9.3 Klasická mastektomie 181
9.4 Kůži šetřící mastektomie 193
9.5 Subkutánní mastektomie 198
9.6 Netradiční mastektomie 200
9.7 Krytí defektů po rozsáhlých mastektomiích 200
9.8 Korekce ztráty prsu 205
Literatura 206

10 Biopsie sentinelové uzliny *(O. Coufal, V. Fait)* **207**
10.1 Od disekce axily k sentinelové biopsii 207
10.2 Identifikace sentinelové uzliny 208
10.3 Praktický postup při biopsii sentinelové uzliny 212
10.4 Úspěšnost detekce sentinelové uzliny a diagnostická přesnost 216
10.5 Extraaxilární sentinelové uzliny 218
10.6 Diskutované kontraindikace sentinelové biopsie 220
10.7 Postupy navazující na sentinelovou biopsii 222
10.8 Výhody a úskalí sentinelové biopsie 223
10.9 Zavedení metody sentinelové biopsie na pracovišti 224
Literatura 224

11 Disekce axily *(O. Coufal, V. Fait)* **227**
11.1 Indikační kritéria 227
11.2 Vynechání disekce po pozitivní sentinelové biopsii 227
11.3 Praktický postup 228
11.4 Komplikace 235
11.5 Rehabilitace po axilární disekci 237
Literatura 238

12 Komplikace v mammární chirurgii *(O. Coufal, V. Fait)* **239**
12.1 Serom, ranná infekce, hematom 239
12.2 Ischemická nekróza 245
12.3 Aseptická lymfangoitida 248
12.4 Sekundární lymfedém 248
12.5 Poruchy senzitivity a hybnosti a bolest 251
Literatura 252

13 Preinvazivní karcinomy (*in situ*) *(O. Coufal, V. Fait)* **255**
13.1 Základní histologické typy 255
13.2 Duktální karcinom *in situ* 256
13.3 Pagetova choroba (morbus Paget) 262
13.4 Lobulární karcinom *in situ* 266
Literatura 267

14 Lokálně pokročilé karcinomy *(O. Coufal, V. Fait)* **269**
14.1 Vymezení pojmu a četnost 269
14.2 Lokálně pokročilý karcinom bez inflamace 269
14.3 Inflamatorní karcinom 273
Literatura 275

15 Lokálně-regionální recidivy *(O. Coufal)* **277**
15.1 Četnost lokálních recidiv 277
15.2 Prediktory rizika lokální recidivy po parciální mastektomii 278
15.3 Prediktory rizika lokálně-regionální recidivy po totální mastektomii ... 280
15.4 Regionální recidivy 282
15.5 Diagnostika a principy chirurgické léčby lokálně-regionálních recidiv .. 282

15.6 Léčebné uplatnění nechirurgických modalit ... 287
15.7 Lokální recidivy po rekonstrukci prsu ... 288
Literatura ... 290

16 Chirurgická léčba metastatického onemocnění *(O. Coufal)* ... **293**
16.1 Resekce primárního nádoru ... 293
16.2 Resekce vzdálených metastáz ... 294
16.3 Uplatnění chirurgie v symptomatické a podpůrné léčbě ... 297
Literatura ... 298

17 Karcinom prsu ve specifických situacích *(O. Coufal, M. Palácová)* ... **299**
17.1 Karcinom prsu v seniu nebo při komorbiditách ... 299
17.2 Odmítání navrhovaných léčebných postupů ... 302
17.3 Karcinom prsu v těhotenství nebo laktačním období ... 305
17.4 Karcinom prsu u mužů ... 307
17.5 Synchronní bilaterální karcinom ... 310
17.6 Mammární karcinom neznámého prima ... 311

18 Základy radioterapie *(P. Čoupek, L. Hynková)* ... **313**
18.1 Mechanismus účinku radioterapie a zdroje záření ... 313
18.2 Adjuvantní radioterapie po parciální mastektomii ... 318
18.3 Adjuvantní radioterapie po totální mastektomii ... 319
18.4 Ostatní indikace radioterapie ... 320
18.5 Brachyradioterapie ... 322
18.6 Nežádoucí účinky radioterapie ... 322
Literatura ... 312, 326

19 Systémová léčba karcinomu prsu *(K. Petráková)* ... **329**
19.1 Přehled možností systémové léčby ... 329
19.2 Chemoterapie ... 329
19.3 Hormonální léčba ... 332
19.4 Biologická léčba ... 334
19.5 Bisfosfonáty ... 336
Literatura ... 336

20 Epidemiologie, riziko a prevence karcinomu prsu
(O. Coufal, L. Foretová, M. Palácová) ... **337**
20.1 Epidemiologie ... 337
20.2 Rizikové faktory ... 337
20.3 Rozdělení preventivních opatření ... 338
20.4 Mammární screening ... 339
20.5 Dědičné nádory prsu ... 341
20.6 Premaligní změny prsu ... 344
20.7 Chirurgická prevence karcinomu prsu ... 346
20.8 Sledování pacientek po léčbě karcinom prsu ... 349
Literatura ... 349

21 Rekonstrukce prsu *(P. Hýža, O. Coufal)* **351**
21.1 Technické řešení mammárních rekonstrukcí 352
21.2 Autologní rekonstrukce 352
21.3 Aloplastické rekonstrukce 357
21.4 Výhody a nevýhody autologních a aloplastických rekonstrukcí 362
21.5 Kombinované rekonstrukční metody 362
21.6 Rekonstrukce areolomamilárního komplexu a korekční zákroky 364
21.7 Časování rekonstrukce 365
21.8 Onkologické aspekty mammárních rekonstrukcí 367
21.9 Rekonstrukce a radioterapie 369
Literatura 371

22 Vzácné malignity a benigní onemocnění prsu *(O. Coufal, V. Fait)* **373**
22.1 Vzácné malignity prsů 373
22.2 Poruchy vývoje a involuce žlázy 375
22.3 Zánětlivá onemocnění prsu 379
22.4 Sekreční choroba 381
22.5 Mastodynie 384
22.6 Gynekomastie 385
22.7 Ostatní častější patologické stavy 386
22.8 Vrozené vady prsů 387
Literatura 387

23 Rehabilitační péče o pacientky s karcinomem prsu *(A. Korvasová)* **389**
23.1 Léčebná tělesná výchova operovaných pacientek 389
23.2 Domácí péče po propuštění z nemocnice (rady pro pacientky) 392
23.3 Péče o pacientky s lymfedémem 393

Rejstřík **397**

Souhrn **407**

Summary **409**

Masarykův onkologický ústav **411**